

АНАЛІТИЧНЕ КОПІЮВАННЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Ракович В. В.

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри образотворчого мистецтва
Закарпатської академії мистецтв
ORCID ID: 0000-0002-5373-082X

У статті розглянуто проблему концептуалізації копіювання у системі фахової підготовки студентів мистецьких спеціальностей. Актуальність дослідження зумовлена недостатньою теоретичною розробленістю аналітичного виміру копіювання в сучасній мистецькій педагогіці та відсутністю системно обґрунтованої методики його реалізації. Метою дослідження є теоретичне уточнення поняття аналітичного копіювання та визначення методичних умов його ефективного застосування у професійній підготовці майбутніх художників.

У роботі використано комплекс теоретичних методів: аналіз і узагальнення наукових джерел, порівняльний та структурно-функціональний аналіз, теоретичне моделювання, що дозволило окреслити сутнісні характеристики аналітичного копіювання та сформуванню його методичну модель.

Обґрунтовано доцільність виокремлення поняття «аналітичне копіювання» як самостійної методичної категорії мистецької педагогіки. Під аналітичним копіюванням запропоновано розуміти цілеспрямований навчальний процес дослідження структурно-композиційних, колористичних, пластичних і стилістичних особливостей художнього твору з подальшим свідомим відтворенням виявлених закономірностей у практичній діяльності. Визначено, що ефективність його реалізації забезпечується поетапністю аналітичного процесу, орієнтацією на дослідження авторської манери, рефлексивним супроводом навчальної діяльності та інтеграцією здобутих результатів у власну художню практику здобувачів освіти.

Зроблено висновок, що аналітичне копіювання сприяє формуванню професійного художнього мислення, розвитку здатності до структурного бачення та стилістичного аналізу й може розглядатися як структурований метод професійної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю.

Ключові слова: аналітичне копіювання; мистецька освіта; професійна підготовка художників; художнє мислення; авторська манера; методичні умови; рефлексія; структурний аналіз.

Rakovych V. V. Analytical Copying in the Professional Training of Art Students

The article addresses the problem of conceptualizing copying within the system of professional training of students majoring in art disciplines. The relevance of the study is determined by the insufficient theoretical elaboration of the analytical dimension of copying in contemporary art pedagogy and the lack of a systematically structured methodology for its implementation in higher art education.

The purpose of the research is to theoretically substantiate the concept of analytical copying and to determine the methodological conditions for its effective application in the professional training of future artists. The study is based on a set of theoretical methods, including analysis and generalization of scientific literature, comparative and structural-functional analysis, and theoretical modeling, which enabled the clarification of the essential characteristics of analytical copying and the development of its methodological framework.

Analytical copying is defined as a purposeful educational process aimed at investigating the structural-compositional, coloristic, plastic, and stylistic features of an artwork, followed by the conscious reproduction of the identified principles in practical activity. The study demonstrates that the effectiveness of analytical copying depends on a structured step-by-step analytical procedure, orientation toward the study of the author's stylistic manner, reflective support of the learning process, and integration of acquired results into students' individual artistic practice.

It is concluded that analytical copying functions not merely as a reproductive exercise but as a structured pedagogical method that fosters professional artistic thinking, structural vision, and the ability to conduct stylistic analysis in the training of future art professionals.

Keywords: analytical copying; art education; professional training of artists; artistic thinking; author's style; methodological conditions; reflection; structural analysis.

Вступ. Сучасна система фахової підготовки майбутніх художників потребує уточнення методичних засад формування професійного художнього мислення. В умовах трансформації мистецької освіти особливого значення набувають методи, що поєднують практичну діяльність із цілеспрямованим аналітичним осмисленням художньої форми. Одним із таких методів традиційно виступає копіювання творів мистецтва.

Аналіз сучасних мистецько-педагогічних публікацій засвідчує, що у працях Г. Савчин, О. Смичковської, О. Піддубної, Т. Прокопович, О. Чирви та інших дослідників копіювання переважно розглядається як технологічно організований навчально-практичний процес, спрямований на формування технічних умінь, засвоєння художніх прийомів і наслідування зразка. У цих дослідженнях підкреслюється його значення для розвитку професійної майстерності, однак аналітичний потенціал копіювання – як інструмент дослідження стилістичної структури твору, осмислення авторської манери та формування професійної рефлексії – не набуває системної концептуалізації.

Водночас у працях І. Зязюна, О. Рудницької, Л. Масол, Г. Падалки, В. Орлова обґрунтовується необхідність органічного поєднання технічної підготовки з розвитком творчої індивідуальності, формуванням стилістичної культури та професійної рефлексії майбутнього фахівця. Подібні ідеї простежуються і в концепціях зарубіжних дослідників мистецької освіти – John Dewey, Elliot Eisner та Howard Gardner, які наголошують на значенні рефлексивного досвіду, розвитку індивідуального стилю та інтеграції технічного й творчого компонентів у мистецькій підготовці.

Попри наявність окремих методичних напрацювань, аналіз сучасних публікацій свідчить про відсутність чітко сформульованої методики, яка б системно регламентувала саме аналітичний аспект копіювання у підготовці майбутніх художників [5; 7].

Отже, попри значну увагу до проблеми копіювання в системі мистецької освіти, питання його осмислення як аналітичного методу залишається недостатньо розробленим. Відсутність чіткого термінологіч-

ного розмежування між репродуктивним і аналітичним копіюванням ускладнює систематизацію педагогічної практики та визначення методичних умов його ефективного застосування.

Актуальність дослідження зумовлена потребою уточнення понятійного апарату мистецької педагогіки та розроблення методичних умов, що забезпечують перетворення копіювання на інструмент формування художнього мислення майбутніх фахівців.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати поняття аналітичного копіювання та визначити методичні умови його ефективного застосування у процесі фахової підготовки майбутніх художників.

Методи та методики дослідження. Досягнення мети забезпечено використанням комплексу взаємопов'язаних методів, спрямованих на теоретико-методичне осмислення проблеми аналітичного копіювання. Зокрема, здійснено аналіз і узагальнення наукових джерел з мистецької педагогіки та методики навчання живопису для з'ясування стану розробленості проблеми; проведено термінологічний аналіз із метою уточнення змісту понять «репродуктивне копіювання» та «аналітичне копіювання»; застосовано порівняльний підхід для встановлення відмінностей між відтворювальною та аналітичною функціями копіювання.

Структурно-функціональний аналіз дозволив виокремити композиційний, пластичний, колористичний і стилістичний компоненти аналітичного копіювання та визначити їх значення у формуванні художнього мислення студентів. Метод теоретичного моделювання використано для розроблення узагальненої моделі аналітичного копіювання та визначення педагогічних умов його реалізації. Узагальнення педагогічного досвіду й аналіз навчальної практики студентів мистецьких спеціальностей сприяли конкретизації методичних аспектів упровадження запропонованого підходу.

Сукупність застосованих методів забезпечила наукову обґрунтованість отриманих висновків і логічну цілісність дослідження.

Результати та дискусії. Проблема копіювання у мистецькій освіті має глибокі історичні та педагогічні витоки. У класичній

академічній традиції воно розглядалося як обов'язковий етап професійного становлення художника, що забезпечує засвоєння технічних прийомів, композиційних закономірностей і пластичних рішень. Як зазначалося в попередніх дослідженнях [3; 5; 6; 7; 9], копіювання є одним із найбільш результативних способів вивчення художнього твору, оскільки воно сприяє формуванню художньої чуттєвості, засвоєнню композиційних принципів та технік майстрів. Зокрема, копіювання визначається як «точне відтворення оригінального (наявного в єдиному екземплярі) твору мистецтва з метою розкриття авторських композиційних засобів, художньої манери та його художньої техніки» [9, с. 114].

У межах цього дослідження під репродуктивною функцією копіювання розуміємо його відтворювальний характер – орієнтацію на максимально точне відтворення візуальних, композиційних і технічних параметрів оригіналу без інтерпретаційних трансформацій. У мистецтвознавчому дискурсі поняття «репродукція» трактується як «копія або репліка оригінального твору, створена з метою демонстрації, поширення чи навчального використання» [13, с. 16]. Відтак у контексті мистецької педагогіки термін «репродуктивний» уживається у значенні відтворення художньої форми як необхідного етапу професійного становлення майбутнього художника.

Разом із тим копіювання не обмежується лише відтворювальною функцією. У навчальному посібнику з живопису воно розглядається як процес, який можна трактувати як своєрідну «лабораторію творчого досвіду», у межах якої здійснюються експерименти з інтерпретацією, стилізацією та трансформацією художнього образу [1, с. 6]. Автори підкреслюють, що учнівська копія передбачає попередній комплексний аналіз твору – «композиційної, тонової та колірної гармонійної структури; стилістики та способу створення художнього образу; використання техніки, технології, методів, прийомів та засобів живописної виразності. Результатом аналізу є усвідомлення особливостей творчої манери художника й розкриття функціоналу застосованих методів та засобів живопису» [1, с. 11].

Уже саме таке розуміння копіювання містить виразний аналітичний потенціал, адже передбачає не механічне повторення форми, а проникнення у структуру авторського задуму. Подібну позицію висловлює і Галина Савчин, яка підкреслює, що ефективність копіювання у мистецькій освіті зростає за умови свідомого аналітичного підходу до вивчення художнього твору, коли відтворення супроводжується дослідженням композиційних і технічних особливостей оригіналу. На думку дослідниці, аналітичне копіювання «збагачує та розширює теоретичну обізнаність учнів, підвищує рівень їхньої образотворчої грамотності та компетентності у художньо-творчій практиці» [9, с. 116].

Попри це, аналіз сучасних публікацій засвідчує, що у більшості випадків копіювання інтерпретується передусім як технологічно організований навчально-практичний процес. Дослідники зосереджують увагу на техніці виконання, етапності роботи, матеріалах та способах відтворення форми, тоді як структурний і стилістичний аналіз твору часто залишається імпліцитним або другорядним компонентом. Саме це зумовлює потребу уточнення понятійного розмежування між репродуктивним і аналітичним вимірами копіювання.

Показовим у цьому контексті є дослідження, присвячене діяльності майстерні живопису та храмової культури Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури під керівництвом Миколи Стороженка. У межах аналізу педагогічної практики цієї мистецької школи описується використання копіювальних вправ, орієнтованих на глибоке вивчення композиційної та пластичної структури твору. Водночас поняття «аналітичного копіювання» постає переважно як характеристика навчального підходу й не супроводжується спеціальним теоретичним визначенням або системним методичним обґрунтуванням. Це свідчить про те, що відповідний термін функціонує радше як описовий маркер педагогічної практики, ніж як концептуалізована методична категорія мистецької освіти [4, с. 62–64].

У попередніх наукових розвідках також наголошувалося на відсутності спеціально

розробленої й науково обґрунтованої методики копіювання, орієнтованої на підготовку майбутніх учителів образотворчого мистецтва [5; 7].

Сучасні тенденції розвитку мистецької освіти передбачають інтеграцію практичної діяльності з рефлексивним аналізом і формування здатності до структурного та стилістичного осмислення художнього твору. У цьому контексті філософія мистецької освіти, представлена працями John Dewey, Elliot Eisner та Howard Gardner, підкреслює, що художня діяльність розвиває не лише технічні навички, а й особливі форми мислення, пов'язані зі здатністю аналізувати, інтерпретувати й створювати значення у візуальному контексті [13; 14; Gardner, 1983].

Таким чином, у контексті сучасної педагогіки навчання мистецтву стає очевидним, що копіювання може розглядатися не лише як форма наслідування, а як метод дослідження художньої структури та формування рефлексивного художнього мислення. Саме така інтерпретація відкриває можливість переходу від традиційного розуміння копіювання до його аналітичної модифікації.

Отже, узагальнення наявних підходів дозволяє констатувати:

1. У наукових джерелах копіювання визначається як точне відтворення твору з метою виявлення авторської манери та композиційних засобів [10, с. 29].

2. Освітня практика підтверджує його значущість для формування професійних умінь.

3. Водночас відсутня цілісна методика, що системно акцентує аналітичний вимір копіювання як складник формування художнього мислення.

У зв'язку з викладеним постає необхідність уточнення поняття аналітичного копіювання як самостійної методичної категорії мистецької педагогіки.

У межах цього дослідження **аналітичне копіювання** визначаємо як цілеспрямований навчальний процес дослідження структурно-композиційних, колористичних, пластичних і стилістичних особливостей художнього твору з подальшим свідомим відтворенням виявлених закономірностей у практичній діяльності. Отже, йдеться не лише про від-

творення зовнішньої форми, а про інтелектуально опосередковане освоєння художньої структури.

На відміну від традиційного копіювання, що може зосереджуватися переважно на точності передачі форми, аналітичне копіювання передбачає:

– структурний аналіз композиційної побудови твору;

– дослідження системи колористичних співвідношень;

– виявлення особливостей пластичної організації форми;

– осмислення стилістичних домінант та індивідуальної манери автора;

– рефлексивне узагальнення здобутого досвіду з його подальшою інтеграцією у власну художню практику.

Таким чином, аналітичне копіювання функціонує не лише як спосіб оволодіння технічними прийомами, а як інструмент формування професійного бачення, розвитку здатності до художнього аналізу та усвідомленого стилістичного мислення.

Теоретичне окреслення поняття потребує його методичного структурування. У системі фахової підготовки майбутніх художників результативність аналітичного копіювання зумовлюється сукупністю взаємопов'язаних педагогічних умов.

Усвідомлений добір художнього зразка. Першою методичною умовою є обґрунтований вибір твору для опрацювання. Зразок має характеризуватися чітко вираженою композиційною структурою, стилістичною визначеністю та достатньою аналітичною «прозорістю».

Під час добору твору доцільно враховувати:

– рівень професійної підготовки здобувачів освіти;

– наявність логічно організованої композиційної побудови;

– виразність пластичної мови;

– можливість цілісного аналізу колористичної системи.

За таких умов художній твір постає не лише об'єктом відтворення, а предметом системного дослідження, що створює передумови для розгортання аналітичної діяльності студентів.

Поетапність аналітичного процесу. У наукових джерелах копіювання розгляда-

ється як діяльність, спрямована на розкриття авторських композиційних засобів, художньої манери та технічних прийомів [1; 3; 7; 9; 11]. Зокрема, воно передбачає «вивчення манери улюбленого художника, технологічних прийомів (усвідомлення того, як це було зроблено і чому саме так)» [3, с. 146].

Спираючись на наведені підходи, аналітичне копіювання у межах цього дослідження розглядається як послідовний процес. Його методична організація передбачає взаємопов'язану систему етапів аналізу та практичного відтворення художнього твору, що включає:

1. Цілісне сприйняття художнього твору та визначення його композиційного центру.
2. Формально-композиційний аналіз структури зображення (побудова, пропорційні співвідношення, ритмічна організація, баланс мас).
3. Дослідження світлотіньової моделі та колористичної системи твору.
4. Виявлення особливостей пластичної мови автора, зокрема характеру мазка або лінії.
5. Виконання копії з паралельним аналітичним супроводом процесу роботи.

Поетапність такого підходу забезпечує перехід від механічного відтворення до системного дослідження художньої структури, у межах якого практична дія поєднується з інтелектуальним аналізом.

Орієнтація на дослідження авторської манери. Принциповою ознакою аналітичного копіювання є акцент на вивченні стилістичних доміант і авторської індивідуальності. Аналітичний підхід передбачає постановку перед здобувачами дослідницьких завдань, зокрема:

- визначення принципів узагальнення форми;
- аналіз характеру лінії або мазка як носія пластичної структури;
- з'ясування логіки світлотіньових переходів;
- виявлення колористичних доміант та їх емоційно-образного впливу.

Така спрямованість формує здатність до професійного бачення, що виходить за межі технічного наслідування.

Рефлексивний компонент. Сучасна мистецька освіта орієнтується на інтеграцію практики й рефлексивного аналізу. Недостатня методична регламентація копіювання у профе-

сійній підготовці актуалізує необхідність системного включення рефлексивного етапу.

Після виконання копії доцільно передбачати:

- стислу характеристику структурних особливостей твору;
- аналіз труднощів виконання;
- формулювання висновків щодо виявлених закономірностей авторської манери.

Рефлексія забезпечує трансформацію практичного досвіду в усвідомлений професійний ресурс.

Інтеграція здобутих результатів у подальшу творчу діяльність. Аналітичне копіювання не обмежується створенням копії як кінцевого результату. Його педагогічна цінність полягає в інтеграції здобутих композиційних, колористичних і стилістичних принципів у подальшу творчу діяльність студентів. За таких умов копіювання набуває статусу інструменту формування індивідуального художнього мислення.

Отже, реалізація аналітичного копіювання як цілісної методичної моделі передбачає:

- системність і поетапність організації процесу;
- дослідницьку спрямованість діяльності;
- обов'язковий рефлексивний супровід;
- інтеграцію результатів у власну художню практику здобувачів.

Сукупність зазначених умов забезпечує трансформацію копіювання з репродуктивної вправи у структурований метод професійної підготовки майбутнього художника.

Висновки. Теоретичний аналіз наукових джерел засвідчив, що копіювання у мистецькій освіті традиційно розглядається як ефективний засіб формування професійних умінь і технічних навичок. У більшості визначень воно трактується як точне відтворення твору з метою виявлення авторських композиційних засобів і художньої манери. Водночас аналітичний потенціал цього методу залишається недостатньо концептуалізованим.

Встановлено, що відсутність цілісно розробленої методики копіювання у професійній підготовці майбутніх художників ускладнює його структуроване впровадження в освітній процес, що актуалізує потребу уточнення понятійного апарату мистецької педагогіки.

У межах дослідження обґрунтовано доцільність виокремлення поняття *аналітичне копію-*

ювання як самостійної методичної категорії. Воно визначається як цілеспрямований навчальний процес дослідження структурно-композиційних, колористичних, пластичних і стилістичних характеристик твору з подальшим свідомим відтворенням виявлених закономірностей у практичній діяльності.

З'ясовано, що ефективність реалізації аналітичного копіювання забезпечується такими методичними умовами:

- усвідомлений добір художнього зразка;
- поетапна організація аналітичного процесу;
- орієнтація на дослідження авторської манери;

– рефлексивний супровід виконання роботи;
– інтеграція здобутих результатів у подальшу творчу діяльність.

Таким чином, аналітичне копіювання постає як структурований метод професійної підготовки, що поєднує практичну діяльність із системним аналізом художньої форми та сприяє формуванню професійного художнього мислення.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням критеріїв оцінювання рівня сформованості аналітичних умінь у процесі копіювання, а також з емпіричним вивченням його впливу на розвиток художнього мислення майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Живопис : навч. посіб. / О. Ч. Чирва та ін. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 149 с. URL: https://eprints.kname.edu.ua/61347/1/2021_%D0%9F%D0%95%D0%A7_7%D0%9D_%D0%96%D0%98%D0%92%D0%9E%D0%9F%D0%98%D0%A1.pdf
2. Зязюн І. А., Крамущенко Л. В., Кривонос І. Ф. та ін. Педагогічна майстерність : підручник. 2-ге вид., допов. і переробл. Київ : Вища школа, 2004. 422 с. DOI: https://www.pedagogic-master.com.ua/public/PM_Zyazyun.pdf
3. Кучма Н. Роль сакрального мистецтва у формуванні копіювальних умінь майбутніх художників. *Молодий вчений*. 2021. № 12. С. 145–148. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/2485/2470>
4. Михайлова Р. Д., Петрук Р. І. Майстерня живопису та храмової культури: іконописний ряд Великодмитровицької церкви на Київщині : монографія. Київ : КНУТД, 2021. 152 с. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/19917>
5. Піддубна О. М. Копіювання творів олійного живопису на прикладі спеціальної (фахової) підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва. *Етюдизайн: теорія та практика в сучасному освітньому просторі* : зб. наук. пр. / за ред. Н. С. Колесник, О. М. Піддубної. 2022. С. 263–266. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/37565/1/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D0%B4%D1%83%D0%B1%D0%BD%D0%B0%20263%20266.pdf>
6. Прокопович Т. А. Копіювання зі зразків : метод. рек. до курсу «Копіювання зі зразків». Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2017. 24 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/13389/3/Prokopovych_Koryuvany.pdf
7. Ракович В. Інтеграція дидактичних матеріалів та електронних ресурсів у навчальний процес з дисципліни «Копіювання»: досвід та перспективи. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Вип. 84. Т. 2. С. 318–325. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/84-2-50>.
8. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька : Навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. 360 с. URL: https://bohdan-books.com/upload/iblock/560/560fc615be7f2c4f530c49a60f4b5fc4.pdf?srsltid=AfmBOopvdb5eshFO_dBuIQvsa-6b2WN-SAPFjBAf-RhUAaGfDxuWarGq
9. Савчин Г. Копіювання як метод оволодіння художньою майстерністю. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 75. Т. 2. С. 113–117. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/75_2024/part_2/18.pdf
10. Серих Л. В., Чуркіна В. Г., Мельник С. А. Мистецтво. Ілюстрований довідник. Харків: Вид-во «Ранок», 2020. 128 с.
11. Смичковська О. М., Мунтян С. Д. Методичні рекомендації до дисципліни «Теорія та практика живопису». *Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*, 2020. 30 с. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/17077/1/Muntyun.pdf>
12. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : підручник. Київ : Міленіум, 2006. 344 с. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/7585/1/%D0%A1%D0%B8%D1%81%D0%BE%D1%94%D0%B2%D0%B0%20%D0%9F%D0%B5%D0%B4%20%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%87.PDF>
13. Dewey J. Art as Experience. New York : Minton, Balch & Company, 1934. URL: <https://ia902908.us.archive.org/28/items/deweyjohnartasanexperience/DEWEY%20John,%20Art%20as%20an%20Experience%22.pdf>
14. Eisner E. W. The Arts and the Creation of Mind. New Haven : Yale University Press, 2002.
15. Lowenfeld V., Brittain W. L. Creative and Mental Growth: A Textbook on Art Education. New York : Macmillan, 1987.

References

1. Chyrva, O. Ch., et al. (2021). Zhyvopys: navch. posib. [Painting: study guide]. Kharkiv: KhNUMH im. O. M. Beketova. Retrieved from https://eprints.kname.edu.ua/61347/1/2021_%D0%9F%D0%95%D0%A7_7%D0%9D_%D0%96%D0%98%D0%92%D0%9E%D0%9F%D0%98%D0%A1.pdf [in Ukrainian].
 2. Ziazium, I. A., Kramushchenko, L. V., & Kryvonos, I. F., et al. (2004). Pedahohichna maisternist: pidruchnyk (2nd ed., rev.) [Pedagogical mastery: textbook]. Kyiv: Vyshcha shkola. Retrieved from https://www.pedagogic-master.com.ua/public/PM_Zyazyun.pdf [in Ukrainian].
 3. Kuchma, N. (2021). Rol sakralnoho mystetstva u formuvanni kopiuiuvalnykh umin maibutnikh khudozhnykiv [The role of sacred art in the formation of copying skills of future artists]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, 12, 145–148. Retrieved from <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/2485/2470> [in Ukrainian].
 4. Mykhailova, R. D., & Petruk, R. I. (2021). Maisternia zhyvopysu ta khramovoi kultury: ikonopysnyi riad Velykodmytrovtskoi tserkvy na Kyivshchyni: monohrafiia [Workshop of painting and temple culture: iconographic series of the Velykodmytrovychi church in Kyiv region: monograph]. Kyiv: KNUTD. Retrieved from <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/19917> [in Ukrainian].
 5. Piddubna, O. M. (2022). Kopiiuvannia tvoriv oliinoho zhyvopysu na prykladi spetsialnoi (fakhovoi) pidhotovky maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva [Copying works of oil painting on the example of professional training of future fine arts teachers]. In N. Ye. Kolesnyk & O. M. Piddubna (Eds.), *Etnodyzain: teoriia ta praktyka v suchasnomu osvithnomu prostori – Ethnodesign: theory and practice in the modern educational space* (pp. 263–266). Retrieved from <https://eprints.zu.edu.ua/37565/1/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D0%B4%D1%83%D0%B1%D0%BD%D0%B0%20263%20266.pdf> [in Ukrainian].
 6. Prokopovych, T. A. (2017). Kopiiuvannia zi zrazkiv: metod. rek. do kursu “Kopiiuvannia zi zrazkiv” [Copying from samples: methodological recommendations for the course “Copying from samples”]. Lutsk: SNU imeni Lesi Ukrainky. Retrieved from https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/13389/3/Prokopovych_Kopyuvany.pdf [in Ukrainian].
 7. Rakovych, V. (2025). Intehratsiia dydaktychnykh materialiv ta elektronnykh resursiv u navchalnyi protses z dystsypliny “Kopiiuvannia”: dosvid ta perspektyvy [Integration of didactic materials and electronic resources into the educational process of the discipline “Copying”: experience and prospects]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues of humanities*, 84(2), 318–325. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/84-2-50> [in Ukrainian].
 8. Rudnytska, O. P. (2005). Pedahohika: zahalna ta mystetska: navchalnyi posibnyk [Pedagogy: general and artistic: study guide]. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan. Retrieved from <https://bohdan-books.com/upload/iblock/560/560fc615be7f2c4f530c49a60f4b5fc4.pdf> [in Ukrainian].
 9. Savchyn, H. (2024). Kopiiuvannia yak metod ovobodnennia khudozhnoiu maisternistiu [Copying as a method of mastering artistic skills]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues of humanities*, 75(2), 113–117. Retrieved from https://www.aphn-journal.in.ua/archive/75_2024/part_2/18.pdf [in Ukrainian].
 10. Sierykh, L. V., Churkina, V. H., & Melnyk, S. A. (2020). Mystetstvo. Iliustrovanyi dovidnyk [Art. Illustrated reference book]. Kharkiv: Ranok [in Ukrainian].
 11. Smychkovska, O. M., & Muntian, S. D. (2020). Metodychni rekomendatsii do dystsypliny “Teoriia ta praktyka zhyvopysu” [Methodological recommendations for the discipline “Theory and practice of painting”]. Odesa: PNPUI im. K. D. Ushynskoho. Retrieved from <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/17077/1/Muntyun.pdf> [in Ukrainian].
 12. Sysoieva, S. O. (2006). Osnovy pedahohichnoi tvorchosti: pidruchnyk [Fundamentals of pedagogical creativity: textbook]. Kyiv: Milenium. Retrieved from <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/7585/1/%D0%A1%D0%B8%D1%81%D0%BE%D1%94%D0%B2%D0%B0%20%D0%9F%D0%B5%D0%B4%20%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%87.PDF> [in Ukrainian].
- Dewey, J. (1934). *Art as Experience*. New York: Minton, Balch & Company. Retrieved from <https://ia902908.us.archive.org/28/items/deweyjohnartasanexperience/DEWEY%20John,%20Art%20as%20an%20Experience%22.pdf>
- Eisner, E. W. (2002). *The Arts and the Creation of Mind*. New Haven: Yale University Press.
13. Lowenfeld, V., & Brittain, W. L. (1987). *Creative and Mental Growth: A Textbook on Art Education*. New York: Macmillan.

Дата першого надходження статті до видання: 09.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 12.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 15.05.2026